

Sygn. akt IVU 1118/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2022 roku

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Danuta Domańska

Protokolant: sekr. sąd Emilia Witkowska – Marciniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 lutego 2022 roku w T.

sprawy **S. L.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania S. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 11 października 2021 roku nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu S. L. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach – od dnia 25 lipca 2021 roku;

II. nie stwierdza odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz ubezpieczonego S. L. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia Danuta Domańska

Sygn. akt IV U 1118/21

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 października 2021r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – powołując się art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) – po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 czerwca 2021r. przyznał **S. L.** prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od 25 lipca 2021r., tj. od osiągnięcia wielu emerytalnego.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowiła równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 134 086,77 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 681 073,21 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wyniosło 204,30 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury wyniosła 3 990,01 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej:

$(134\ 086,77 + 681\ 073,21) / 204,30 = 3990,01\ \text{zł}$.

Jednocześnie organ rentowy poinformował, że przy ustalaniu kapitału początkowego nie doliczono rekompensaty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, ponieważ zgodnie z art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018r., poz. 1924), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat, udowodniony do 31 grudnia 2008r. Organ rentowy nie uznał świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okres:

- od 23 stycznia 1975r. do 30 kwietnia 1994r. z tytułu zatrudnienia w (...), ponieważ pracodawca wskazał charakter i stanowisko pracy niezgodne z powołanym zarządzeniem resortowym,
- od 17 września 2003r. do 16 stycznia 2008r. z tytułu zatrudnienia w Firmie (...), ponieważ pracodawca nie wskazał charakteru pracy, który powinien być zgodny z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

W odwołaniu od powyższej decyzji S. L., reprezentowany przez adwokata, wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie ubezpieczonemu prawa do rekompensaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, że w okresie od 23 stycznia 1975r. do 26 października 1975r. oraz od 2 listopada 1977r. do 30 kwietnia 1994r. ubezpieczony pracował na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony w firmie (...) w T.. Następnie, od 17 września 2003r. do 16 stycznia 2008r., pracował na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony w firmie W. K., M. (...) spółka jawna. Praca ubezpieczonego wiązała się z pracą w hałasie, w godzinach nocnych, przez wiele godzin w pozycji siedzącej. Praca w transporcie kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony jest pracą w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

S. L. urodził się (...), z wyuczonego zawodu jest kierowcą - mechanikiem

Okoliczności bezsporne.

Decyzją z dnia 15 marca 2005r. (...) Oddział w T. ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 136 234,56 zł. Do ustalenia wartości kapitału przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1989r. do 31 grudnia 1998r. Wskaźnik

wysokości podstawy wymiaru kapitału wyniósł 116,85%, co przy pomnożeniu przez kwotę bazową 1.220,89 zł dało podstawę wymiaru kapitału w kwocie 1 426,61 zł. Organ rentowy przyjął za udowodnione 24 lata, 1 miesiąc i 20 dni okresów składkowych oraz 4 dni okresów nieskładkowych.

Dowód: - decyzja ZUS – k. 19 - 21 akt (...),

- wykaz wprowadzonych okresów – k. 15 akt (...).

W okresie od 17 stycznia 2008r. do 31 stycznia 2010r. ubezpieczony miał przyznane prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Następnie od 1 lutego 2010r. pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Świadczenie zostało przyznane na stałe.

Dowód: - decyzje ZUS – k. 79, 117 - 118 akt emerytalnych p. I.

Ubezpieczony nie występował o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury, ani prawa do emerytury pomostowej.

Dowód: - przesłuchanie ubezpieczonego – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2021r. - od 00:59:55 do 01:06:48, okoliczności bezsporne.

W dniu 29 czerwca 2021r. S. L. złożył do organu rentowego wniosek o przyznanie prawa do emerytury powszechnej wraz z rekompensatą.

Dowód: - wniosek – k. 1- 3 akt emerytalnych p. II.

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 października 2021r. (...) Oddział w T. przyznał S. L. prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od 25 lipca

2021r. w kwocie 3 990,01 zł brutto miesięcznie. Jednocześnie poinformował, że przy ustalaniu kapitału początkowego nie doliczono rekompensaty z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, ponieważ zgodnie z art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924), rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat, udowodniony do 31 grudnia 2008r. Organ rentowy nie uznał świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach za okresy:

- od 23 stycznia 1975r. do 30 kwietnia 1994r. z tytułu zatrudnienia w (...), ponieważ pracodawca wskazał charakter i stanowisko pracy niezgodne z powołanym zarządzeniem resortowym,
- od 17 września 2003r. do 16 stycznia 2008r. z tytułu zatrudnienia w Firmie (...), ponieważ pracodawca nie wskazał charakteru pracy, który powinien być zgodny z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 7 lutego 1983r.

Dowód: - zaskarżona decyzja ZUS – k. 16 – 18 akt emerytalnych p. II.

Ubezpieczony kategorię prawa jazdy C posiada od 17 lipca 1974 r.

Dowód: - przesłuchanie ubezpieczonego – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2021r. - od 00:59:55 do 01:06:48, oraz oświadczenie ubezpieczonego - elektroniczny protokół rozprawy - 00:05:40.

W toku aktywności zawodowej ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w okresie od 23 stycznia 1975r. do 30 kwietnia 1994r. w (...) Zakładach (...) w T. jako kierowca. W bazie samochodowej zakładu pracy znajdowały się samochody dostawcze marki Ż. i N., samochody ciężarowe marki S. i Kamaz, samochody osobowe oraz autobus. Każdy kierowca miał przydzielony własny pojazd.

Ubezpieczony początkowo, przed służbą wojskową, pracował na stanowisku kierowcy samochodu dostawczego. Prowadził pojazdy marki Ż. lub N..

W okresie od 27 października 1975r. do 17 października 1977r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu powrócił do pracy w P. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisko kierowcy, co zostało mu wpisane do umowy o pracę z dnia 2.11.1978r.

Od dnia 30 kwietnia 1978r. ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o masie całkowitej pow. 3,5 tony – marki S. 28 i 29, za pomocą którego przewoził do zakładu pracy stal i materiały budowlane, zaś wywoził towary produkowane przez (...), tj. kwasy i siarczany. W aktach osobowych znajduje się pismo - regulacja płac z dnia 30.04.1978r. ze wskazaniem stanowiska ubezpieczonego - kierowca samochodu ciężarowego.

Dowód: - umowa o pracę z dnia 23.01.1975r., karta obiegowa przyjęcia do pracy z dnia 23.01. (...), karta powołania do służby wojskowej, umowa o pracę z dnia 02.11.1977r., pismo - regulacja płac z dnia 30.04.1978r.- **w aktach osobowych ubezpieczonego z P.** - k. 25 akt,

-kserokopia książeczki wojskowej – k. 18, 63 – 65 akt emerytalnych p. I,

- przesłuchanie ubezpieczonego – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2021r. - od 00: 59:55 do 01:06:48.

Ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego od dnia 30 kwietnia 1978r. do końca zatrudnienia, z wyłączeniem okresów, w których:

- w okresie od 1 czerwca 1981r. do 30 czerwca 1981r. ubezpieczonemu czasowo powierzono obowiązki kierowcy autobusu. W tym czasie jego obowiązkiem było przywożenie i odwożenie pracowników zatrudnionych w zakładzie pracy. W przerwach pomiędzy poszczególnymi kursami wykonywał drobne remonty oraz mył pojazd;

- w okresie od 23 lipca 1982r. do 30 września 1982r. ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu dostawczego i ciężarowego. Od 1 października 1982r. pracował wyłącznie jako kierowca samochodu ciężarowego;

-w okresie od 4 marca 1984r. do 6 kwietnia 1986r. powierzono mu stanowisko kierowcy samochodu dostawczego i ciężarowego. Od 7 kwietnia 1986r. ponownie pracował jako kierowca samochodu ciężarowego.

Dowód: - pismo z dnia 1.06.1981r. w przedmiocie przeniesienia ubezpieczonego na czas określony na stanowisko kierowcy autobusu, angaż z dnia 23.07.1982r., angaż z dnia 1.10.1982r., angaż z dnia 4.03.1984r., angaż z dnia 7.04.1986r - w aktach osobowych ubezpieczonego z P. - k. 25 akt.

Ubezpieczony pracował na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego w dziale transportu, w systemie jednozmianowym, przez co najmniej 8 godzin dziennie. Jako kierowca samochodu ciężarowego nie prowadził samochodów dostawczych ani osobowych.

Od 1 kwietnia 1981r. ubezpieczony w ramach umowy zlecenia wykonywał dodatkową pracę, tj. czynności spedycyjne w pełnym zakresie (pomoc przy za i wyładunku, rozliczenia, odpowiedzialność materialna). Z tytułu realizowania umowy otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie wg. stawki dziennej 32 zł, miesięcznie do 700 zł.

Od 1 września 1981r. ubezpieczonemu przydzielono samochód wysokotonażowy typu Kamaz. Kierowcy nie mieli stałych tras, trasy były przydzielane codziennie. S. L. starał się wyjechać do pracy na budowę eksportową, lecz ostatecznie nie wyjechał, sprawa zakończyła się na rozmowie z firmą wysyłającą.

Dowód: - świadectwo pracy - k. 22 akt emerytalnych p. I, oraz w aktach osobowych z P. - k. 25 akt,

- świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 02.09.1998r. - w aktach osobowych z P. - k. 25 akt,

- zeznania świadka J. C. – elektroniczny protokół rozprawy

z dnia 23.02.2022 r. od 00:10:42 do 00:26:55,

- zeznania świadka R. P. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia

23.02.2021 r. od 00:26:55 do 00:49:57,

- zeznania świadka E. L. – elektroniczny protokół rozprawy

z dnia 23.02.2021 r. od 00:49:57 do 00:59:12,

- przesłuchanie ubezpieczonego – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 23.02.2021 r.

od 00:59:55 do 01:24:24.

Pracodawca - P. wystawił ubezpieczonemu w dniu 30 listopada 2001r. świadectwo pracy, w którym zaświadczył, że w okresie od 23 stycznia 1975r. do 26 października 1975r. oraz od 2 listopada 1977 r. do 30 kwietnia 1994 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego.

Ponadto, pracodawca wystawił ubezpieczonemu w dniu 2 września 1998 r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczył, że w okresie od 23 stycznia 1975 r. do 26 października 1975 r. oraz od 2 listopada 1977 r. do 30 kwietnia 1994 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego wymienionego w wykazie A, Dziale VIII, poz. 2 pkt.1 zawartym

w załączniku nr 1 do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego.

Dowód: - świadectwo pracy – k. 22 akt emerytalnych p. I oraz w aktach osobowych z P. - k. 25 akt,

- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 9 akt emerytalnych p. II, oraz w aktach osobowych z P. - k. 25 akt.

Razem z ubezpieczonym w (...) Zakładach (...) w T. byli zatrudnieni:

- **J. C.** - w okresie 1973r. do 2002 r., na stanowisku specjalisty, kierownika D. (...), kierownika D. (...) i (...)oraz zastępcy Dyrektora (...) (...).

- **R. P.** – w okresie 1983r. do 1994r., na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego i kierowcy autobusu.

- **E. L.** – w okresie 1976r. do 1999r., na stanowisku kierowcy samochodu dostawczego i operatora suwnic, był też oddelegowany do ośrodka wczasowego.

J. C. jeździł kilkakrotnie samochodem ciężarowym z ubezpieczonym w trasy, do Ł., P. i do Z.. R. P. pracował z ubezpieczonym w dziale transportu, mieli tego samego przełożonego. E. L. - jako kierowca samochodu dostawczego - miał częsty kontakt z ubezpieczonym. Następnie, w czasie oddelegowania do ośrodka wczasowego, przyjeżdżał do P. i widywał ubezpieczonego, jak jeździ samochodem ciężarowym.

Dowód: - zeznania świadka J. C. – elektroniczny protokół rozprawy

z dnia 23.02.2022 r. od 00:10:42 do 00:26:55,

- zeznania świadka R. P. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia

23.02.2021 r. od 00:26:55 do 00:49:57,

- zeznania świadka E. L. – elektroniczny protokół rozprawy

z dnia 23.02.2021 r. od 00:49:57 do 00:59:12.

Ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w okresie od 17 września 2003r. do 16 stycznia 2008r. w firmie (...) Sp. J. W. K., M. K. w T.. Spółka zajmuje się sprzedażą paliw. Pracował tam jako kierowca samochodu ciężarowego o masie całkowitej pow. 3,5 tony – autocysterny paliw silnikowych i oleju opałowego, za pomocą której przewoził paliwa. Ciężar całkowity autocysterny wynosił około 40 ton. Pracował przez co najmniej 8 godzin dziennie. Nigdy nie prowadził samochodów dostawczych.

W okresie od 19 lipca 2007 r. 20 sierpnia 2007 r. ubezpieczony pobierał wynagrodzenie chorobowe, zaś od 21 sierpnia 2007 r. do 16 stycznia 2008r. – zasiłek chorobowy w związku z niezdolnością do pracy.

Dowód: - świadectwo pracy - k. 7 akt emerytalnych p. II,

- dokumentacja osobowa – na k. 22 akt sądowych (koperta),

- przesłuchanie ubezpieczonego – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 23.02.2021 r.

od 00:59:55 do 01:24:24.

Pracodawca wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy, w którym zaświadczył, że w okresie od 17 września 2003 r. do 16 stycznia 2008 r. wykonywał on w pełnym wymiarze prace w szczególnych warunkach na stanowisku kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Jako podstawę prawną wskazał rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wraz z załącznikiem do ww. rozporządzenia zawierającym wykaz prac uprawniających do ww. świadczeń.

Ponadto, pracodawca wystawił ubezpieczonemu w dniu 17 września 2021r. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, w którym zaświadczył, że w okresie od 17 września 2003 r. do 16 stycznia 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace kierowcy samochodu ciężarowego – autocysterny powyżej 3,5 tony (wykaz A, Dział VIII, pkt. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.). Ponadto pracodawca wskazał, że jako firma prywatna nie powołuje się na zarządzenie resortowe.

Dowód: - świadectwo pracy – k. 7 akt emerytalnych p. II, oraz w aktach osobowych ze spółki (...),

- świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach – k. 14 akt emerytalnych p. II, oraz w aktach osobowych ze spółki (...) - k. 22 akt.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie okoliczności bezspornych, dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych i aktach organu rentowego, a także w oparciu o zeznania świadków J. C., R. P. i E. L. oraz w oparciu o dowód z przesłuchania ubezpieczonego.

Sąd dał w pełni wiarę dowodom z dokumentów, gdyż były one jasne, pełne, rzetelne i nie budziły one wątpliwości Sądu. Należy przy tym nadmienić, iż organ rentowy kwestionował świadectwa wykonywania pracy w szczególnych

warunkach wystawione ubezpieczonemu przez (...) Zakłady (...) w T. w dniu 2 września 1998r. oraz firmę (...) Sp. J. W. K.,

M. K. w T. w dniu 17 września 2021r., ale okoliczność ta miała charakter drugorzędny. W niniejszym postępowaniu Sąd samodzielnie dokonywał ustaleń w zakresie, czy prace rzeczywiście wykonywane przez ubezpieczonego można było kwalifikować jako prace

w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów

z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm., zwanego dalej również „rozporządzeniem”).

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków J. C., R. P.

i E. L. oraz zeznaniom samego ubezpieczonego odnośnie tego, że w okresie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w T. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. Zeznania te były jasne, spójne i logiczne, a także wzajemnie zgodne. Świadkowie pracowali razem z ubezpieczonym w spornych okresach, zatem mieli niekwestionowane rozeznanie w zakresie wykonywanych przez niego obowiązków. Wskazali, że w spornym okresie ubezpieczony jeździł pojazdem marki S. i Kamaz, za pomocą którego przewoził do zakładu pracy stal i materiały budowlane, zaś wywoził towary produkowane przez (...), tj. kwasy i siarczany.

Należy jedynie wyjaśnić, że Sąd przyjął, że ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach (...) w T. pracę na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony **od 30 kwietnia 1978 r.**, tj. od daty wskazanej w angażu placowym z dnia 30 kwietnia 1978r., w którym po raz pierwszy określono stanowisko ubezpieczonego jako „kierowca samochodu ciężarowego”. Prace w tym charakterze wykonywał, co do zasady, przez cały dalszy okres swojego zatrudnienia w zakładzie pracy. Jedynie w okresie od 1 czerwca 1981 r. do 30 czerwca 1981 r. powierzono ubezpieczonemu obowiązki kierowcy autobusu. Ponadto, od 23 lipca 1982 r. do 30 września 1982 r. oraz od 4 marca 1984 r. do 6 kwietnia 1986 r. ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu dostawczego i ciężarowego. Wprawdzie ubezpieczony i świadkowie zeznali, że nie pamiętają, aby ubezpieczony w omawianym okresie zajmował się kierowaniem samochodu dostawczego, ale powyższe wynikało jednak w sposób jednoznaczny z zachowanej dokumentacji osobowej. Naturalnym jest, że z uwagi na znaczny upływ czasu, ubezpieczony oraz świadkowie mogą nie być w stanie wskazać precyzyjnie wszystkich czynności, którymi zajmował się w spornym okresie ubezpieczony. Z tego powodu, Sąd odparł się głównie na treści angażu placowych, które były sporządzone na bieżąco na potrzeby zakładu pracy.

Sąd dostrzegł, iż z dokumentacji osobowej wynikało, że w dniu 1 kwietnia 1981 r.

z ubezpieczonym zawarto umowę na wykonywanie dodatkowych (poza pracą kierowcy) czynności (spedycyjnych, za – i wyładunkowych). Wykonywane one jednak były na podstawie odrębnej umowy i przysługiwało za nie odrębne wynagrodzenie. Nie miały zatem wpływu na wymiar wykonywanych przez ubezpieczonego podstawowych obowiązków.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego, że w spornym okresie zatrudnienia w firmie (...) Sp. J. W. K., M. K. w T. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych powyżej 3,5 tony. Zeznania te były spontaniczne, spójne i logiczne, a także znajdowały potwierdzenie w dokumentacji osobowej. Z materiału dowodowego wynikało, że w omawianym okresie ubezpieczony jeździł autocysterną paliw silnikowych i oleju opałowego, za pomocą której przewoził paliwa.

Należy jeszcze wskazać, że ubezpieczony zeznał, że pracował w szczególnych warunkach również w firmie (...), Sąd nie pochylił się jednak dokładnie nad tą kwestią, gdyż ani na podstawie zeznań ubezpieczonego i świadków, ani na podstawie zgromadzonej dokumentacji nie można było potwierdzić tych zeznań, a jednocześnie pozostały, wykazany przez ubezpieczonego okres zatrudnienia w szczególnych warunkach w P. oraz spółce (...) był wystarczający do ustalenia ostatniej przesłanki niezbędnej do przyznania mu prawa do rekompensaty.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 200 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczony jest uprawniony do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2022r. poz. 504 ze zm.). Nie korzystał z prawa do emerytury przy obniżonym wieku emerytalnym.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonego do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Przepis art. 21 określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c tej ustawy (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczony posiada wymagany 15 – letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że pracę w szczególnych warunkach wykonywał ubezpieczony w czasie zatrudnienia

w (...) Zakładach (...) w T. od 30 kwietnia 1978 r. do 31 maja 1981 r., od 1 lipca 1981 r. do 22 lipca 1982 r., od 1 października 1982 r. do 3 marca 1984 r. oraz od 7 kwietnia 1986 r. do 30 kwietnia 1994 r. oraz w firmie (...) Sp. J. W. K., M. K. w T. od 17 września 2003 r. do 18 lipca 2007 r.

W tym miejscu wskazać dodatkowo należy, iż zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) okresy pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym

charakterze stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Organ rentowy, oceniając możliwość zaliczenia danego okresu do okresu pracy w szczególnych warunkach, może uwzględnić wyłącznie te okresy pracy w szczególnych warunkach, które zostały uwodnione na podstawie powyższego dokumentu bądź zaświadczenia stwierdzającego charakter i stanowisko pracy w warunkach szczególnych w określonych okresach. Dokumenty te są dla organu rentowego wiążące nie tylko w pozytywnym, ale i w negatywnym tego słowa znaczeniu. Oznacza to, że z jednej strony przedłożone zaświadczenie jest dowodem na fakt wykonywania przez zainteresowanego pracy w szczególnych warunkach, a z drugiej strony brak takiego zaświadczenia, czy nieprawidłowo wypełnione, uniemożliwia ustalenie tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych.

Niemniej w powyższym wypadku – braku bądź zakwestionowania przez organ rentowy powyższych środków dowodowych – zainteresowany może dochodzić ustalenia tych okoliczności w postępowaniu sądowym, w którym w myśl art. 472 i 473 k.p.c. powyższe obostrzenia nie obowiązują. Sąd nie jest bowiem związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organem rentowym. W postępowaniu o świadczenie emerytalno-rentowe dopuszczalne jest – jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 27 maja 1985 roku (III UZP 5/85) – przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy z powodu jego likwidacji lub zniszczenia dokumentów dotyczących zatrudnienia. Okres pracy w warunkach szczególnych można również ustalić w postępowaniu sądowym na podstawie akt osobowych pracownika (umowy o pracę, świadectwa pracy, angaży, innych dokumentów). Zaliczenie nie udokumentowanych, spornych okresów pracy w szczególnych warunkach do stażu pracy uprawniającego do wcześniejszej emerytury wymaga przy tym dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

Należy także zwrócić uwagę na treść § 19 ust. 1 rozporządzenia, który stanowi, iż przy ustalaniu okresów pracy, o których mowa w § 2, uwzględnia się również okresy takiej pracy (służby), wykonywanej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia. Zgodnie zaś z przepisem § 19 ust. 2 tego rozporządzenia prace dotychczas zaliczone do I kategorii zatrudnienia w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. w sprawie pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. U. z 1979 r. Nr 13, poz. 86 i z 1981 r. Nr 32, poz. 186) uważa się za prace wykonywane w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4. Przepisy te mają znaczenie w sytuacji pracy wykonywanej w szczególnych warunkach przez dniem wejścia w życie rozporządzenia, co miało miejsce w niniejszej sprawie, gdyż wnioskodawca twierdził, iż pracował w szczególnych warunkach już od 1975 r.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania prawne przede wszystkim należy stwierdzić, że zasadniczo praca kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony należy do stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach. Jest ona wymieniona w wykazie A Dział VIII „Prace w transporcie i łączności” pod pozycją 2 – jako prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów) w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (Dz. U. 1983 r., Nr 8, poz. 43). Ponadto jest ona wymieniona w załączniku nr 1 do Zarządzenia Nr 7 Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu chemicznego i lekkiego w dziale VIII „W transporcie i łączności”, pod pozycją 2 punkt 1.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie w ocenie Sądu wykazał w sposób nie budzący wątpliwości, że ubezpieczony w sposób stały i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony w okresie od 30 kwietnia 1978 r. do 31 maja 1981 r. (**3 lata, 1 miesiąc i 2 dni**), od 1 lipca 1981 r. do 22 lipca 1982 r. (**1 rok i 22 dni**), od 1 października 1982 r. do

3 marca 1984 r. (**1 rok, 5 miesięcy i 3 dni**), od 7 kwietnia 1986 r. do 30 kwietnia 1994 r. (**8 lat i 24 dni**) oraz od 17 września 2003 r. do 18 lipca 2007 r. (**3 lata, 10 miesięcy i 3 dni; łącznie 17 lat, 6 miesięcy i 23 dni**), która jest uznawana za pracę w warunkach szczególnych. Okoliczności te zostały w sposób spójny przedstawione przez ubezpieczonego i przesłuchanych w sprawie świadków. Nic nie wskazywało na to, aby w powyższym zakresie wymienione dowody były niemiarodajne, nieprawdziwe. Znajdują one ponadto odzwierciedlenie w przedłożonej dokumentacji osobowej w aktach osobowych. Sąd nie zaliczył natomiast ubezpieczonemu do pracy w szczególnych warunkach okresu od 23 stycznia 1975 r. do 26 października 1975 r., ponieważ z materiału dowodowego wynikało, że ubezpieczony pracował wówczas jako kierowca samochodu dostawczego. Praca w tym charakterze nie jest została natomiast wymieniona w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku, przez co nie jest zaliczana do pracy w szczególnych warunkach.

Jeżeli chodzi o okres odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej od 27 października 1975 r. do 17 października 1977 r., to Sąd miał na uwadze, że zgodnie z art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967 r., nr 44, poz. 220 ze zm.), obowiązującym w czasie pełnienia przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej, czas odbywania zasadniczej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem go do służby.

Rozważając możliwość zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu stażu pracy w warunkach szczególnych Sąd miał na względzie również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2006 r. (III UK 5/06, OSNP 2007/7-8/108, M. P. Pr. 2007/8/434, LEX nr 244005) i z dnia 25 lutego 2010 r. (II UK 219/09, LEX nr 590248), w których wyraźnie wskazano, że okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, który wynosił wówczas 30 dni zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Odnosząc powyższe uwagi do niniejszej sprawy wskazać należy, iż ubezpieczony przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej pracował na stanowisku kierowcy samochodów dostawczych. Praca na tym stanowisku nie została jednak uznana przez Sąd za pracę w szczególnych warunkach i tym samym okresu odbywania służby wojskowej nie można ubezpieczonemu zaliczyć do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd do pracy w szczególnych warunkach nie zaliczył też okresów od 1 czerwca 1981 r. do 30 czerwca 1981 r., od 23 lipca 1982 r. do 30 września 1982 r. oraz od 4 marca 1984 r. do 6 kwietnia 1986 r. Z dokumentacji osobowej bowiem wynikało, że w powyższych okresach ubezpieczonego przeniesiono odpowiednio na stanowisko kierowcy autobusu zakładowego oraz kierowcy samochodu ciężarowego i dostawczego. Jednocześnie z zeznań świadka R. P. wynikało, że do obowiązków kierowcy należało przywożenie i odwożenie pracowników zatrudnionych w zakładzie pracy, a nadto wykonywanie prac remontowych i mycie autobusu. Świadek wskazał przy tym, że dodatkowe czynności niezwiązane z kierowaniem pojazdu trwały około 4 godziny dziennie.

Ugruntowany jest pogląd, że tylko praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku wykonywana stale i w pełnym wymiarze uzasadnia skorzystanie z uprawnienia do wcześniejszej emerytury. Praca w szczególnych warunkach to przy tym praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia

19 września 2007r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75; z dnia 24 marca 2009r., I PK 194/08, LEX nr 528152; z dnia 6 czerwca 2011r., IUK 393/10, LEX nr 950426).

W omawianych okresach praca świadczona przez ubezpieczonego na stanowisku odpowiednio kierowcy autobusu i kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony nie była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Oprócz pracy kierowcy autobusu ubezpieczony zajmował się pracami remontowymi i myciem pojazdu, co zajmowało mu ok. 4h dziennie, a obok pracy kierowcy samochodu ciężarowego także wykonywał czynności kierowcy samochodu dostawczego. Stąd omawiane okresy nie podlegały zaliczeniu do okresów pracy w szczególnych warunkach.

Ponadto Sąd nie zaliczył do ubezpieconemu do pracy w szczególnych warunkach okresu przebywania na zwolnieniu lekarskim od 19 lipca 2007 r. do 16 stycznia 2008 r. z uwagi na brak faktycznego wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Reasumując ubezpieczony wykazał łącznie **17 lat, 6 miesięcy i 23 dni** okresów pracy w szczególnych warunkach.

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że ubezpieczony S. L. legitymuje się ponad 15 – letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że ubezpieczony spełnił także pozostałe przesłanki uprawniające go do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w punkcie I wyroku.

Mając na uwadze, że ustalenie faktycznych warunków pracy ubezpieczonego zostało poczynione dopiero na etapie postępowania sądowego na podstawie dowodów, którymi organ rentowy nie dysponował, Sąd nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji na podstawie

art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w z. z art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (punkt II wyroku).

Nadto - w pkt III wyroku - Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu, na które składały się koszty zastępstwa procesowego, mając na względzie zasady: odpowiedzialności finansowej strony za wynik postępowania (art. 98 §1 i §3 k.p.c.) oraz rozstrzygania o kosztach w orzeczeniu kończącym sprawę w danej instancji (art. 108 §1 k.p.c.). O wysokości kosztów Sąd orzekł na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia

22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800). Nakład pracy pełnomocnika ubezpieczonego i charakter niniejszej sprawy uzasadniały orzeczenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości stawki minimalnej. Sąd miał na uwadze, iż sprawa nie miała charakteru skomplikowanego pod względem prawnym, w sprawie odbyła się jedna rozprawa. Wobec tego Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. na rzecz ubezpieczonego kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia Danuta Domańska